

**Miejsce
na naklejkę**

MGE-P1 1P-091

**PRÓBNY
EGZAMIN MATURALNY
Z GEOGRAFII**

**STYCZEŃ
ROK 2009**

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1 – 32) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
50 punktów

Życzymy powodzenia!

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie załączonej mapy fragmentu Bieszczadów.

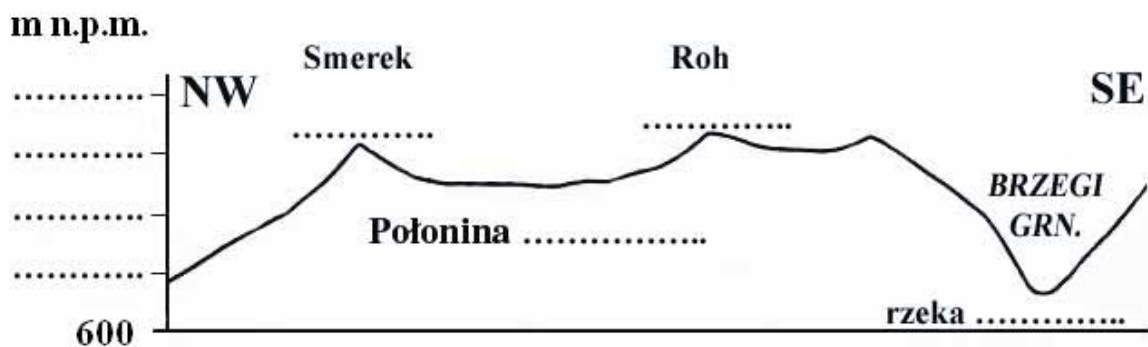
Zadanie 1. (1 pkt)

Odszukaj na mapie opisane szczyty górskie i wpisz ich nazwy do tabeli.

Opis położenia szczytów górskich	Nazwa szczytu
Najwyżej położony szczyt pasma rozdzielającego dorzecze Wetlinki i Górnej Solinki.	
Szczyt znajduje się 144 m powyżej Przełęczy M. Orłowicza.	
Szczyt położony na zachodniej granicy Bieszczadzkiego Parku Narodowego.	

Zadanie 2. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono profil grzbietowy jednej z połonin.

Na podstawie: Jerzy Wrona, *Regiony Polski. Rzeszowskie*, WSiP, Warszawa 1996

Uzupełnij profil, wpisując w odpowiednie miejsca:

- skalę pionową profilu
- wysokości bezwzględne dwóch wzniesień oraz nazwy geograficzne dwóch obiektów.

Zadanie 3. (2 pkt)

Spotkanie grupy turystów, wyruszających na Przełęcz Orłowicza, zostało wyznaczone w miejscu o współrzędnych geograficznych 49°09'30"N i 22°28'E.

a) Podaj nazwę miejscowości, w której znajduje się to miejsce. Wymień jeden obiekt noclegowy znajdujący się w tej miejscowości.

Miejscowość .....

Obiekt .....

b) Zaznacz współrzędne geograficzne Przełęczy Orłowicza.

- A. 49°10'10"N; 22°31'30"E
- B. 49°10'50"N; 22°29'50"E
- C. 49°11'40"N; 22°27'50"E
- D. 49°12'50"N; 22°30'50"E

Zadanie 4. (1 pkt)

Oblicz wysokość względną pomiędzy najwyższym położonym szczytem Połoniny Wetlińskiej a najwyższym położonym gospodarstwem w Górnej Wetlinie. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź: Wysokość względna wynosi .....

Zadanie 5. (2 pkt)

Odszukaj na mapie odcinki szlaków turystycznych:

– żółtego od szosy w osadzie Stare Siolo do schroniska ZHP „Ostoja”

– czerwonego od Srebrzystej Przełęczy do skrzyżowania dróg w Brzegach Górnych.

Przyporządkuj każdemu ze szlaków po trzy cechy, które charakteryzują jego przebieg, wpisując odpowiednie litery.

Cechy przebiegu szlaków turystycznych:

- A. W większości przebiega przez teren niezalesiony.
- B. Na niewielkim, płaskim odcinku towarzyszy innemu szlakowi turystycznemu.
- C. Początkowo prowadzi wzdłuż linii grzbietowej, następnie wzdłuż szerokiej doliny rzecznej.
- D. Na pewnej długości prowadzi drogą gruntową.
- E. Prowadzi przez szczytowe partie Połoniny Wetlińskiej.
- F. Generalnie przebiega w kierunku SW-NE.
- G. W całości znajduje się poza Bieszczadzkim Parkiem Narodowym.
- H. Składa się z dwóch odcinków o podobnej długości: prawie płaskiego i bardzo stromego.

Szlak czerwony: ..... Szlak żółty: .....

Zadanie 6. (1 pkt)

Zaznacz poprawne zakończenie zdania.

Azymut z Osadzkiego Wierchu w kierunku szczytu Roh wynosi

- A. 70°   B. 110°   C. 160°   D. 200°

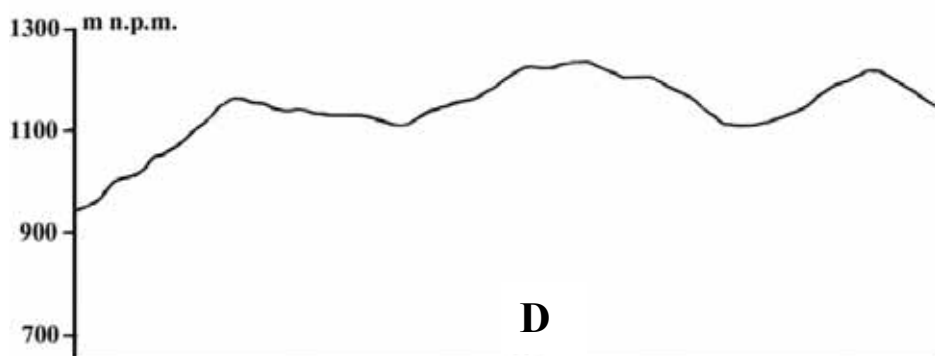
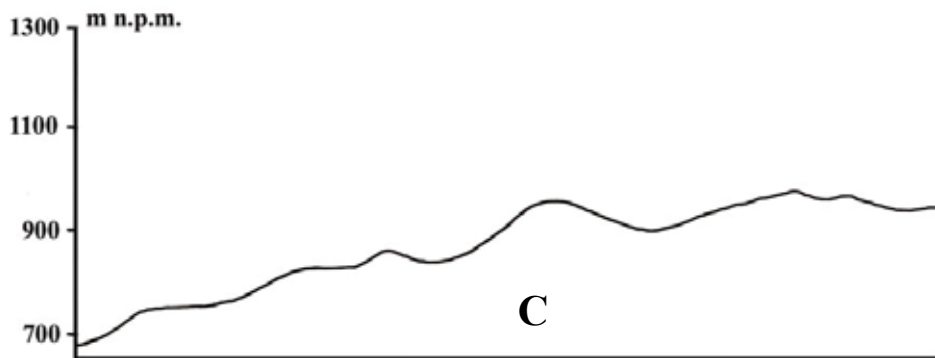
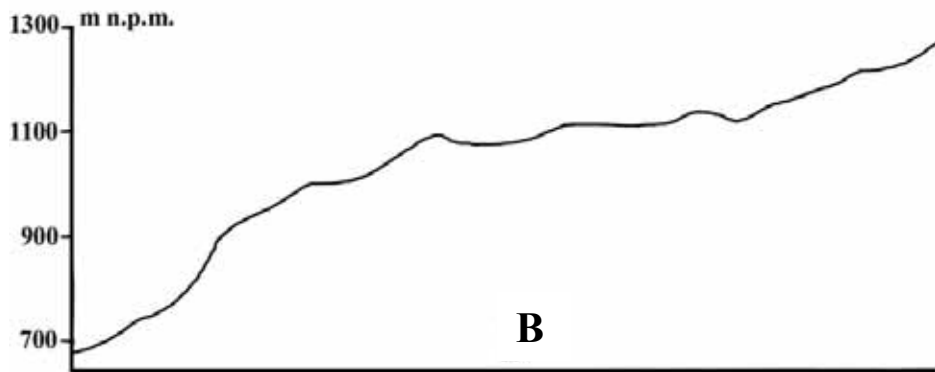
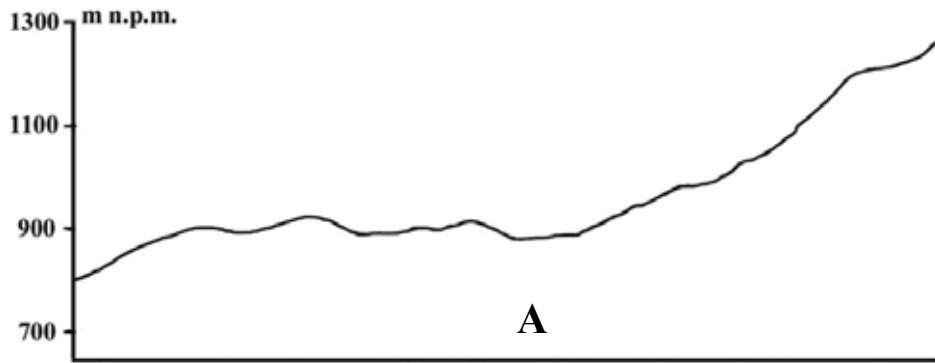
Zadanie 7. (1 pkt)

Podaj, na podstawie mapy, trzy przykłady walorów środowiska geograficznego Bieszczadów umożliwiających rozwój turystyki krajoznawczej na tym terenie.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 8. (1 pkt)

Rysunki przedstawiają profile topograficzne.

Wybierz, spośród profili topograficznych oznaczonych literami od A do D, profil przeprowadzony wzdłuż zielonego szlaku na odcinku od przystanku PKS w Rawce do Małej Rawki (1272 m n.p.m.). Zapisz odpowiednią literę.

Profil oznaczono literą: .....

Zadanie 9. (2 pkt)

Droga wojewódzka 897 przebiegająca przez obszar Bieszczadzkiego Parku Narodowego dzieli się na dwa wyraźnie różniące się odcinki:

1. od ujścia potoku Klimkowskiego do ujścia potoku Pataraczakowskiego
2. od ujścia potoku Pataraczakowskiego do Brzegów Górnych.

a) **Uzupełnij tabelę, wpisując cechę przebiegu drogi charakterystyczną dla każdego z wydzielonych odcinków.**

Odcinek drogi wojewódzkiej	Cechy przebiegu drogi
1.	
2.	

b) **Wyjaśnij, dlaczego występują różnice w przebiegu drogi na wydzielonych odcinkach.**

.....

.....

.....

Zadania 10. (2 pkt)

Wykonaj polecenia, wykorzystując załączony tekst i własną wiedzę.

Na terenie Bieszczadów węgiel drzewny jest wypalany w retortach – stalowych piecach z sześcioma kominami o wysokości 3 metrów i średnicy 0,1 metra. Retorty i węglarskie domy (barakowozy) przewozi się z miejsca na miejsce. W nowym miejscu wypału szybko zostają one otoczone pociętym na jednometrowe kawałki drewnem bukowym, ułożonym w „mury” przekraczające często wysokość dorosłego człowieka. Obrazu dopełniają ułożone w sterty worki z wypalonym węglem drzewnym oraz różne maszyny niezbędne do prac leśnych. Wypał węgla prowadzony metodą retortową jest mniej szkodliwy dla środowiska niż tradycyjny, jednak i on zanieczyszcza środowisko. Szczególnie uciążliwe jest zadymianie i nieprzyjemny zapach, który towarzyszy procesowi wypalania węgla drzewnego. Retorty nie mają żadnych urządzeń zmniejszających emisję zanieczyszczeń. Wypalanie węgla drzewnego zanieczyszcza wodę i glebę, a także prowadzi do nielegalnych wyrębów lasu. Problem stanowi też „wędrujący” sposób prowadzenia wypałów, który pozostawia długotrwałe zmiany w krajobrazie Bieszczadów.

Na podstawie: *Bieszczadzki węgiel*, Atlas Polski nr 41, Wyd. De Agostini, 2007

a) **Oceń zastosowanie metody retortowej do produkcji węgla drzewnego na terenie Bieszczadów jako korzystne lub niekorzystne z punktu widzenia przebywającego tam turysty. Ocenę uzasadnij, podając jeden argument.**

Ocena: .....

Uzasadnienie: .....

.....

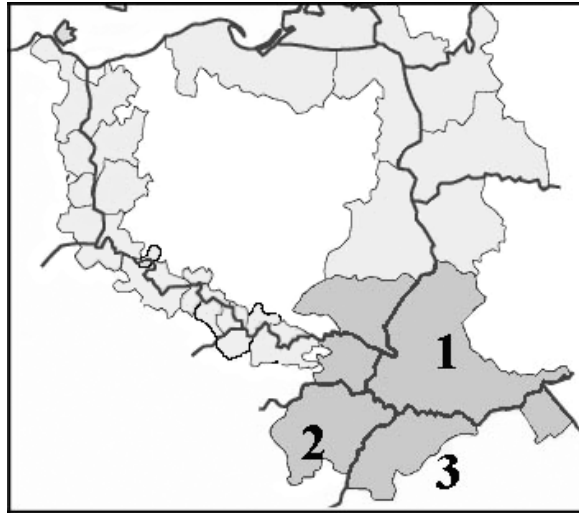
b) **Podaj dwa przykłady zmian zachodzących w środowisku naturalnym Bieszczadów w wyniku opisanej w tekście działalności człowieka.**

1. ....

2. ....

Zadanie 11. (1 pkt)

Na mapie przedstawiono euroregiony położone wzdłuż granic Polski w 2001 roku.

Na podstawie: Dorota Makowska, *Geografia*, WSiP, Warszawa 2002

Uzupełnij tabelę dotyczącą euroregionu Karpaty, wpisując nazwy oznaczonych liczbami państw oraz ich stolic.

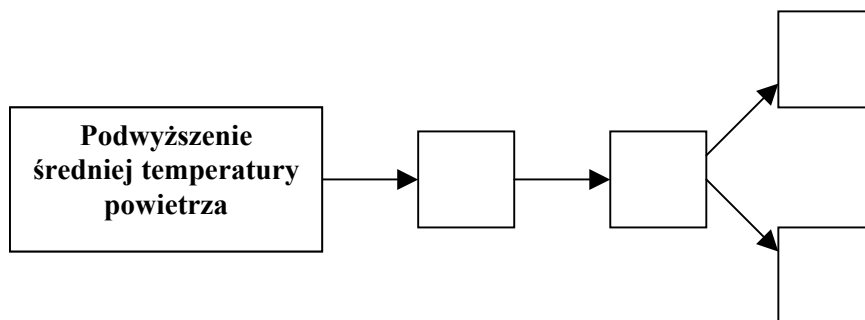
Oznaczenie państwa na mapie	Nazwa państwa	Nazwa stolicy
1		
2		
3		

Zadanie 12. (1 pkt)

W wyniku wzmocnienia naturalnego efektu cieplarnianego następuje podwyższenie średniej temperatury powietrza w dolnych warstwach atmosfery.

Uzupełnij, korzystając z symboli literowych, ciąg przyczynowo-skutkowy przedstawiający dalsze możliwe konsekwencje podwyższenia średniej temperatury powietrza.

- A. Zalewanie fragmentów obszarów lądowych wodami morskimi.
- B. Wzrost poziomu wód w oceanach.
- C. Wzrost zagrożenia powodziowego wywołanego cofaniem się wody w rzekach.
- D. Topnienie lodowców.

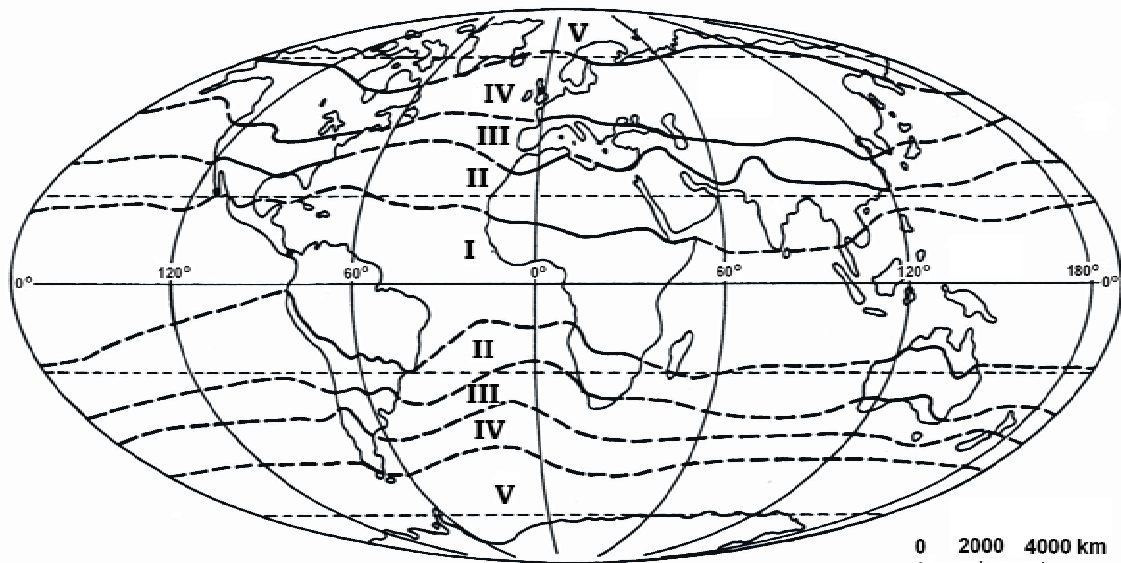
Zadanie 13. (1 pkt)

Wymień dwie bezpośrednie konsekwencje (społeczne i/lub ekonomiczne) zalewania delty Gangesu i Brahmaputry wodami morskimi.

1. ....
.....
2. ....
.....

Zadanie 14. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono zasięg stref klimatycznych na Ziemi.

Na podstawie: Dorota Makowska, *Geografia fizyczna. Zadania geograficzne*,
Wyd. KORIS, Warszawa 1993

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując po jednym numerze strefy klimatycznej do każdego z opisów rozkładu opadów atmosferycznych charakterystycznych dla danej strefy klimatycznej.

Numer strefy klimatycznej	Rozkład opadów atmosferycznych charakterystyczny dla strefy klimatycznej
	Opady występują we wszystkich porach roku, z przewagą opadów zimowych dla klimatu typu morskiego i opadów letnich dla typu kontynentalnego.
	Opady całoroczne, nieznaczne, głównie w postaci śniegu.
	Opady przeważnie lub wyłącznie letnie. Zróżnicowanie rocznej sumy opadów od poniżej 50 mm do ponad 2000 mm.
	Wysokie opady całoroczne lub koncentrujące się w jednej lub dwóch porach deszczowych.

Zadanie 15. (2 pkt)

a) Do zlewiska Morza Bałtyckiego należy prawie 99,7% obszaru Polski.

Podaj nazwy mórz, których zlewiska obejmują pozostałą część obszaru Polski.

1. ....

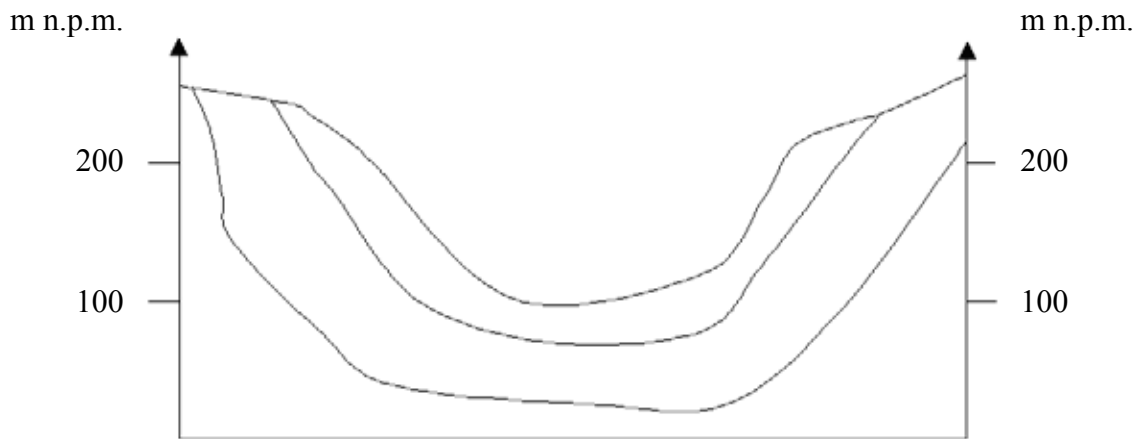
2. ....

b) **Spośród wymienionych rzek wybierz i podkreśl tylko te, które są lewymi dopływami Wisły.**

Brda, Bzura, Nida, Noteć, Pilica, San, Wieprz, Wkra

Zadanie 16. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono układ warstw skalnych charakterystyczny dla basenu artezyjskiego.

- Legenda
- skały przepuszczalne
  - skały nieprzepuszczalne
  - poziom swobodnego zwierciadła wód podziemnych

a) **Na rysunku zaznacz w odpowiednich miejscach zgodnie z legendą:**

- warstwę skał przepuszczalnych
- warstwy skał nieprzepuszczalnych
- poziom swobodnego zwierciadła wód podziemnych, znajdujący się na wysokości 150 m n.p.m.

b) **Zaznacz na powierzchni terenu znakiem X miejsce, w którym woda wypłynie samoczynnie po wykopaniu studni. Wybór miejsca uzasadnij.**

.....

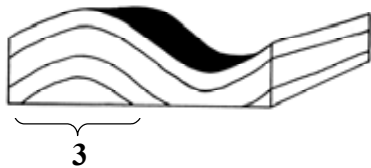
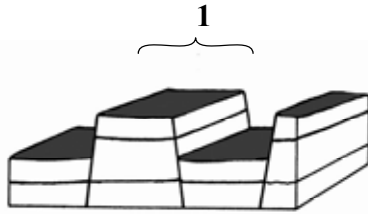
.....

.....

Zadanie 17. (2 pkt)

Na rysunkach przedstawiono wybrane struktury geologiczne.

Na podstawie: Dorota Makowska, *Geografia fizyczna. Zadania geograficzne*,
Wyd. KORIS, Warszawa 1993

Przyporządkuj strukturom geologicznym opisanym na rysunkach cyframi od 1 do 4 odpowiednie nazwy, wybierając z podanych poniżej.

zrąb tektoniczny, antyklina, płaszczowina, monoklina, niecka

Zadanie 18. (1 pkt)

Na skutek eksploatacji węgla kamiennego na Górnym Śląsku zachodzą w wielu miejscach zmiany w ukształtowaniu powierzchni, powstają zapadliska, pękają ściany domów.

Podaj dwie propozycje działań, mających na celu ograniczenie negatywnych skutków działalności górniczej.

1. ....

.....

2. ....

.....

Zadanie 19. (2 pkt)

Podaj po jednym przyrodniczym czynniku rozwoju:

– turystyki w Szwajcarii.

.....

– przemysłu meblowego w Finlandii.

.....

– hutnictwa żelaza na Ukrainie.

.....

Zadanie 20. (1 pkt)

W związku z coraz większym zapotrzebowaniem na produkty pochodzenia morskiego rośnie znaczenie marikultury (hodowli organizmów w przybrzeżnych wodach morskich).

Oceń znaczenie marikultury z punktu widzenia ochrony zasobów mórz i oceanów.

Odpowiedź uzasadnij.

Ocena: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Zadanie 21. (2 pkt)

W drugiej połowie XX w. nastąpił gwałtowny wzrost wielkości połowów związany z rozwojem cywilizacyjnym i wzrostem liczby ludności. Obecnie wzrost połowów ryb morskich uległ zahamowaniu.

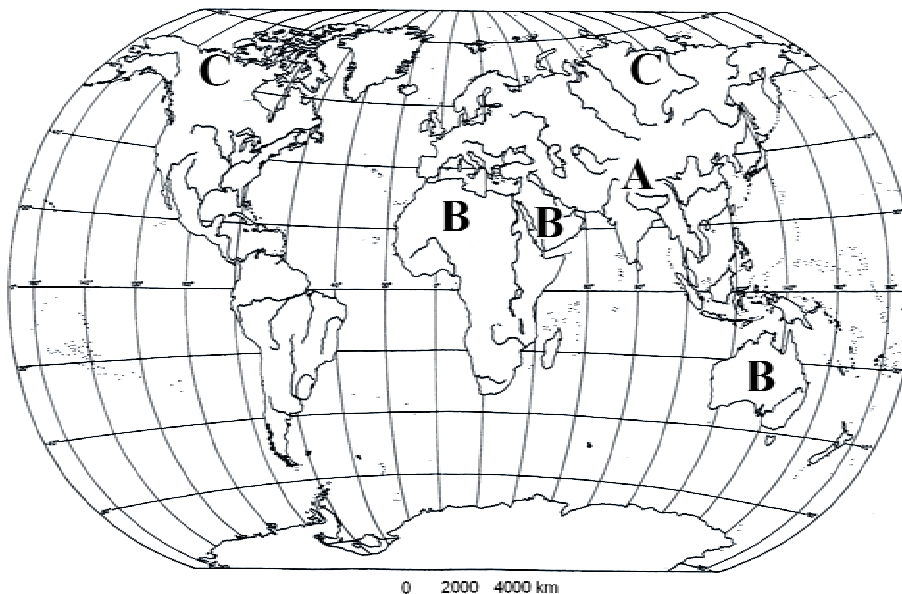
Podaj dwie przyczyny, które wpłynęły na zahamowanie wzrostu połowów morskich na świecie.

1. ....

2. ....

Zadanie 22. (1 pkt)

Na mapie świata zaznaczono wybrane obszary o małej gęstości zaludnienia.

Podaj po jednej przyczynie występowania małej gęstości zaludnienia na obszarach oznaczonych na mapie literami: A, B i C.

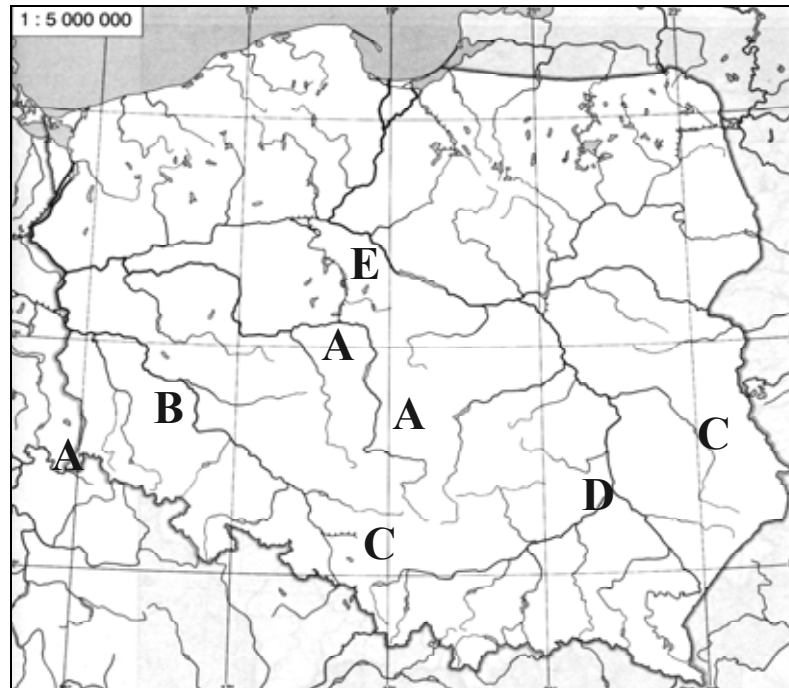
Obszar A .....

Obszar B .....

Obszar C .....

Zadanie 23. (2 pkt)

Na mapie oznaczono literami obszary wydobywania głównych surowców mineralnych Polski.

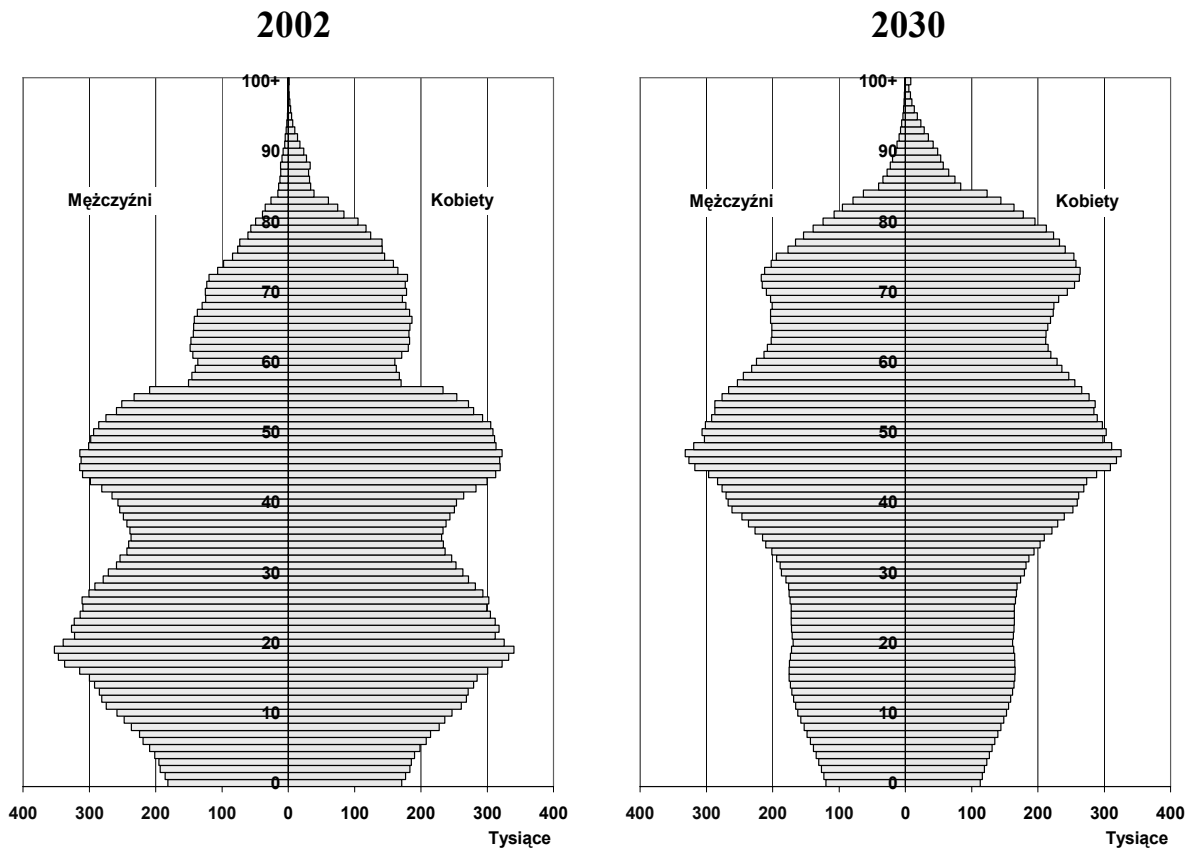
Uzupełnij tabelę, wpisując litery, którymi na mapie oznaczono obszary wydobywania wymienionych surowców mineralnych oraz po jednym miejscu wydobywania każdego z nich.

Miejsca wydobywania: Katowice, Tarnobrzeg, Bełchatów, Inowrocław, Głogów, Turoszów, Bogdanka, Konin

Surowiec mineralny	Oznaczenie literowe na mapie	Przykład miejsca wydobywania
Węgiel kamienny		
Węgiel brunatny		
Sól kamienna		
Rudy miedzi		

Zadanie 24. (2 pkt)

Na wykresach przedstawiono strukturę ludności Polski według płci i wieku w 2002 roku oraz prognozę na 2030 rok.

Na podstawie: <http://ludnosc.w.interia.pl/09.htm>

a) Na podstawie wykresów podaj dwie zmiany, które wystąpią do roku 2030 w strukturze wiekowej ludności Polski.

1. ....

.....

2. ....

.....

b) Wymień dwie konsekwencje społeczno-ekonomiczne tych zmian.

1. ....

.....

2. ....

.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Na świecie, w niedalekiej przyszłości, spodziewany jest wzrost liczby bezrobotnych. Skala tego zjawiska będzie jednak zróżnicowana w zależności od stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego państw.

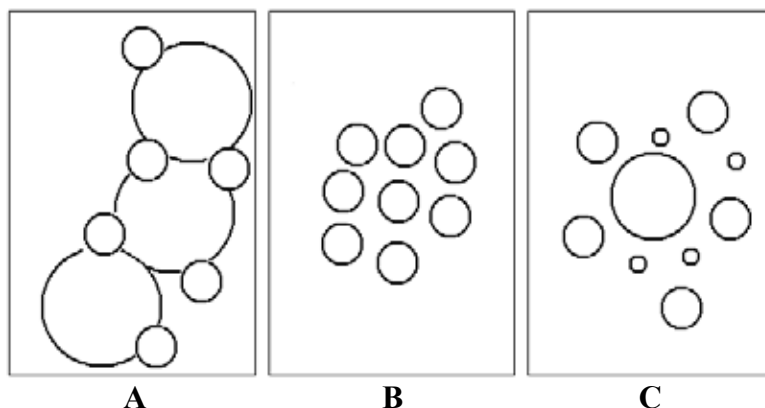
Z podanych przyczyn bezrobocia wybierz po trzy, które w największym stopniu wpływają na jego występowanie w krajach wysoko rozwiniętych i słabo rozwiniętych. Wpisz odpowiednie litery do tabeli.

- A. Niski poziom kwalifikacji ludności.
- B. Przenoszenie firm do krajów o taniej sile roboczej.
- C. Wysoka wydajność pracy.
- D. Duży przyrost naturalny.
- E. Wzrost znaczenia przekazu elektronicznego w komunikacji.
- F. Brak nakładów kapitałowych na nowe inwestycje.

Przyczyny bezrobocia	
w krajach wysoko rozwiniętych	w krajach słabo rozwiniętych

Zadanie 26. (2 pkt)

Na rysunkach A, B, C przedstawiono modele układów osadniczych, w których wielkość kół umownie oznacza wielkość ośrodków miejskich.

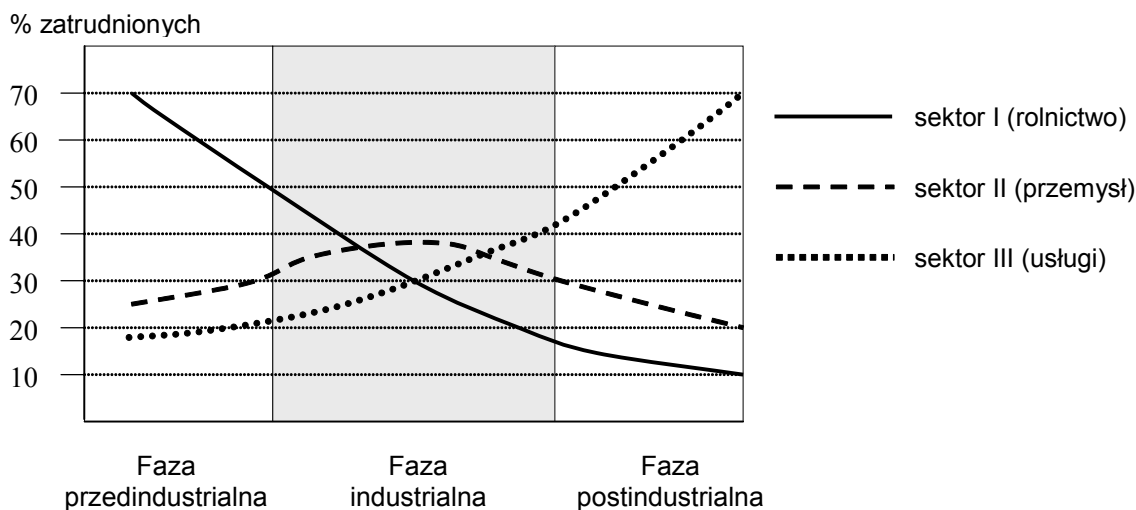
Podaj nazwy przedstawionych typów układów osadniczych. Przyporządkuj każdemu z nich dwa odpowiednie przykłady miast wybrane z podanych.

Łódź, Nowy Orlean, Chorzów, Olsztyn, Boston, Kołobrzeg, Sosnowiec,
Pabianice, Nowy Jork

Model układu osadniczego	Nazwa układu osadniczego	Przykłady miast
A		1. 2.
B		1. 2.
C		1. 2.

Zadanie 27. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono zmiany struktury zatrudnienia według sektorów gospodarki w różnych fazach rozwoju społeczno-gospodarczego.

W tabeli przedstawiono strukturę zatrudnienia według sektorów w Polsce w latach 1992 i 2004.

Sektory gospodarki	1992	2004
I	26,8%	16,1%
II	32,0%	27,3%
III	41,2%	56,6%

Na podstawie wykresu oraz danych z tabeli wykonaj polecenia.

a) Podaj nazwę fazy rozwoju gospodarczego, w której znajdowała się Polska w 2004 roku.

.....

b) Podaj dwie zmiany zachodzące w strukturze zatrudnienia ludności Polski w latach 1992-2004.

1. ....

2. ....

Zadanie 28. (1 pkt)

Zgodnie z danymi Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO) w latach 1990-2005 największy, trzykrotny, wzrost ruchu turystycznego nastąpił na obszarze Bliskiego Wschodu.

Wybierz z podanych i zaznacz trzy walory turystyczne tego obszaru świata.

A. Rify koralowe.

B. Wiecznie zielone lasy równikowe.

C. Najniżej położone i najbardziej zasolone jezioro na świecie.

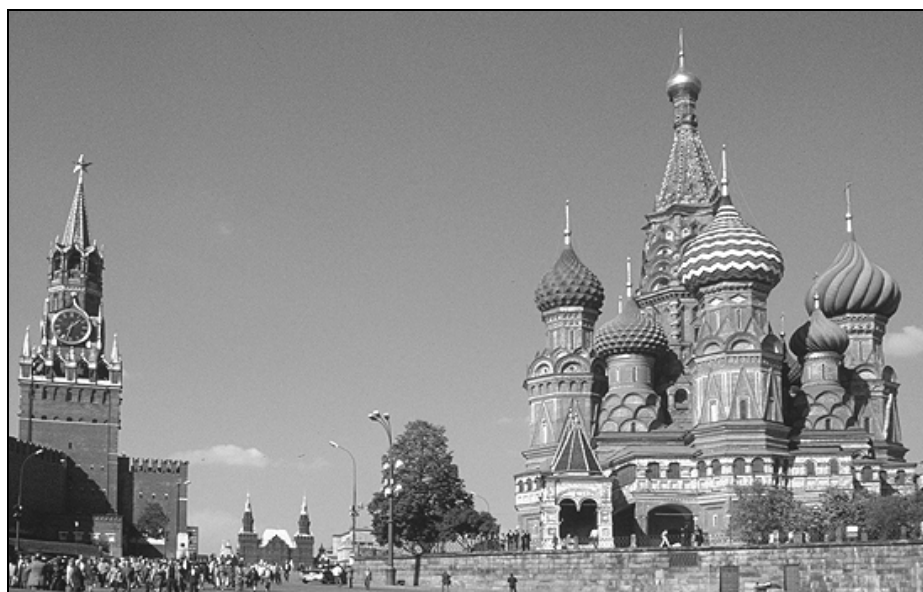
D. Budowle z okresu panowania faraonów.

E. Trasy narciarskie na lodowcach górskich.

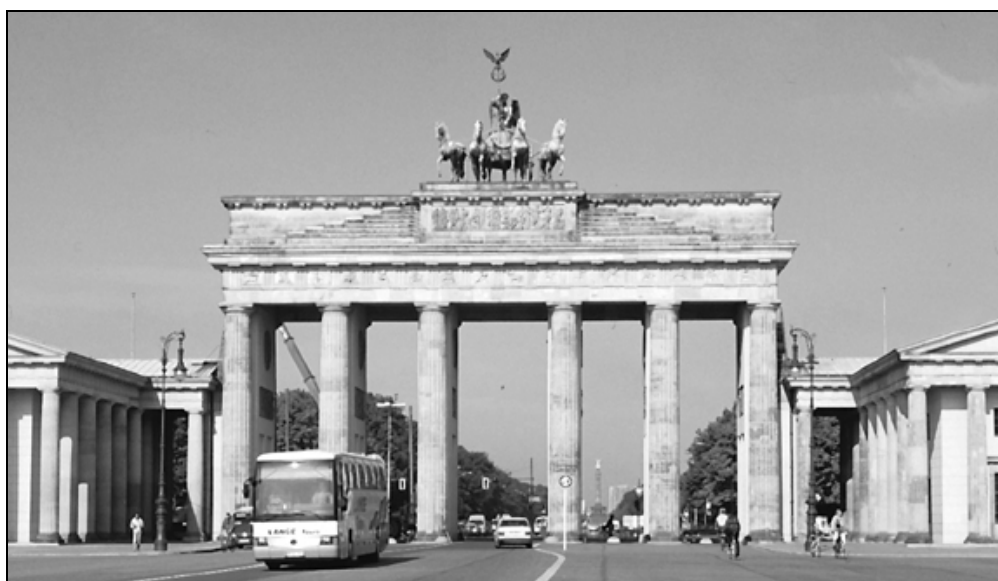
F. Zabytki architektury hinduskiej.

Zadanie 29. (1 pkt)

Na fotografiach przedstawiono fragmenty dwóch miast.

Miasto: .....

Miasto: .....

Na podstawie: *Encyklopedia multimedialna PWN*,
Wrocław-Warszawa 2001

Podpisz fotografie nazwami odpowiednich miast, wybranymi spośród podanych poniżej.

Ateny, Berlin, Moskwa, Paryż, Sofía, Stambuł

Zadanie 30. (1 pkt)

Podaj dwie przyczyny intensywnego rozwoju turystyki na świecie po 1990 roku.

1. ....

2. ....

Zadanie 31. (2 pkt)

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę F, gdy zdanie jest fałszywe.

W listopadzie 1993 r. wszedł w życie Traktat z Maastricht, na mocy którego utworzono Unię Europejską. ....

W 2007 roku do Unii Europejskiej przystąpiły: Bułgaria i Turcja. ....

Od 2007 roku euro, jako waluta, obowiązuje w Słowenii. ....

Do Unii Europejskiej nie przystąpiły: Norwegia, Islandia i Szwajcaria. ....

Zadanie 32. (2 pkt)

Wojna w Darfurze objęła pogranicze z Czadem i Republiką Środkowoafrykańską, grożąc wybuchem regionalnego konfliktu.

a) Podaj nazwę kraju, którego częścią jest Darfur.

.....

Na podstawie: *Gazeta Wyborcza*, 16 listopada 2007

b) Wymień dwa społeczne następstwa konfliktu w Darfurze dla ludności tego regionu lub ludności krajów bezpośrednio graniczących z Darfurem.

1. ....

.....

2. ....

.....

BRUDNOPIS